

Til Landbruks- og matdepartementet
Per e-mail til postmottak@lmd.dep.no

Oslo 1. februar 2016

Innspill til ny jordbruksmelding

Landbruks- og matdepartementet er i gang med å utarbeide en ny jordbruksmelding, og har i denne forbindelsen bedt om innspill fra aktørene i næringen med frist 1. februar. I følge departementet skal dette være en næringspolitisk melding som skal legge rammer for norsk matproduksjon framover. Spørsmål som blir behandlet i meldingen vil ifølge departementet være hvordan matproduksjonen kan økes, effektiviteten kan styrkes og hvordan konkurransekraften for jordbruksnæringen kan bedres.

Oikos – Økologisk Norge er en landsdekkende, ideell medlemsorganisasjon, og den eneste i landet som utelukkende arbeider for å fremme økologisk landbruk og forbruk gjennom politisk påvirkning og informasjonsarbeid og dialog med aktørene i bransjen. I tillegg arbeider Oikos praktisk for å styrke økologisk produksjon fra jord til bord, spre økologisk matglede og kunnskap, og vi utgir inspirasjonsmagasinet Ren Mat. De siste årene har Oikos opplevd en sterk medlemsvekst, antallet er mer enn doblet på to år og ligger nå over 5000. Veksten gjelder både produsent- og forbruker-medlemmer. Organisasjonen har region- fylkes- og lokallag over store deler av landet.

Stortinget har som mål at 15 prosent av matproduksjonen og forbruket skal være økologisk innen 2020. Viktige årsaker til dette er at man ønsker et miljøvennlig og ressurseffektivt landbruk som kan ha en spydspissfunksjon for landbruket for øvrig. Fortsatt er det langt igjen til målet, til tross for globale trender med til dels sterk vekst i økologisk produksjon og forbruk. Per i dag ligger forbruket av økologisk mat i Norge på rundt 1,5 prosent, men med rask vekst. I 2014 var veksten på 30 prosents. Arealet som dyrkes økologisk har imidlertid sunket noe, og ligger i underkant av 5 prosent.

Riksrevisjonen legger den 16. februar fram sin rapport om økologisk landbruk, der den analyserer måloppnåelsen på dette feltet. Oikos – Økologisk Norge antar at Riksrevisjonen vil peke på et sprik mellom målsetting og egnede virkemidler for å gjennomføre målene. Det vil være naturlig at denne analysen legges til grunn for arbeidet med den nye jordbruksmeldingen, slik at det kan bli bedre samsvar mellom målsettinger og virkemiddelbruk i framtiden.

Vi mener følgende punkter må få en sentral plass i den nye landbruksmeldingen:

1. Landbruket må levere produkter som norske forbrukere etterspør

I fjor økte salget av økologisk mat med nesten 30 prosent. Aldri før har økomarkedet i Norge økt raskere. Særlig innen grønnsaker, frukt og bær var økningen markant. Likevel dekkes en stor andel av etterspørselen med import. Dette innebærer at forbrukerne ikke får det forbrukerne etterspør, nemlig lokal eller kortreist økologisk mat. Hele virkemiddelapparatet trenger en fornyet gjennomgang for å sikre rammebetingelser som muliggjør økt økologisk produksjon.

2. Norske gårdbrukere må få del i markedsveksten for økologisk mat

Når stadig større andeler av det økologiske markedet dekkes gjennom import, innebærer dette at norske bønder ikke får ta del i markedsveksten. Det er store utfordringer knyttet til ubalanse mellom etterspørsel og produksjon av økologisk mat i Norge. Produksjon og marked utvikler seg ikke i takt. Dette har ledet til usikkerhet for bonden. Også av denne grunn er det vesentlig å gå igjennom virkemiddelapparatet for å sikre at norske bønder får være med på markedsveksten.

3. Offentlige storkjøkken bør vise vei for sunn og økologisk mat

Det offentlige er en storforbruker av mat og har et særlig ansvar for å etterleve myndighetenes mål om økologisk forbruk. Erfaringer fra Danmark (Madhuset) viser at man kan oppnå et kvalitetsløft i ernæringen på skoler, i barnehager, på sykehjem og i offentlige kantiner om man legger om til økologiske produkter på en gjennomtenkt måte. Her bør offentlige myndigheter i Norge følge etter og iverksette tiltak for å ta sin del av ansvaret for det økologiske forbruket.

4. Økologisk landbruk har en spydspissfunksjon i arbeidet for bærekraftig landbruk

Det er bred enighet om at økologisk landbruk er en viktig pådriver og utprøvningsarena for økt dyrevelferd og et mer miljøvennlig og bærekraftig landbruk. Overføringsverdien for økologisk landbruk er sannsynligvis større enn det som er realisert i dag. Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK) arbeider med en kartlegging av spydspissfunksjonen før økologisk landbruk. Denne kartleggingen vil representere et viktig grunnlag for videreutviklingen av spydspissfunksjonen.

5. Begrunnelsen for økologisk produksjon er vesentlig i en landbruksmelding

Dagens regjering støtter arbeidet for et økologisk landbruk hovedsakelig fordi forbrukeren ønsker det. Vi mener det er viktig å anføre også andre begrunnelser, slik som ønsket om et miljømessig bærekraftig landbruk og spydspissfunksjonen, jfr. tidligere begrunnelse for denne satsningen. Det vil gjøre satsningen mer robust mot flyktige endringer og gi produsentene sikrere rammebetingelser for planlegging og langsiktig produksjon.

6. Kanaliseringspolitikken må mykes opp for økologisk produksjon

Kanaliseringspolitikken har vært et viktig virkemiddel for å sikre produksjon i store deler av landet. Likevel har den sider som er problematiske, særlig for økologisk produksjon. Områder med husdyrproduksjon får for mye naturlig gjødsel, slik at dette kan bli et forurensningsproblem, mens områder uten husdyr får manko på naturlig gjødsel, med nedsatt produktivitet som følge. Avstandene blir for store med hensyn til frakt, og det blir

vanskelig å drive økologisk. Dette bør avhjelpes ved en forsiktig oppmykning for økologisk produksjon.

7. Det må satses forsterket på rekruttering til landbruket

Oikos – Økologisk Norge er bekymret for det raske frafallet av bønder i norske landbruk og nedgangen i areal for landbruket. Også innen økologisk produksjon er frafallet betydelig. Oikos leder det store samarbeidsprosjektet Landbrukets ØKOLØFT, med finansiering fra Landbruksdirektoratet, som skal arbeide for økt rekruttering til økologisk drift. Det blir viktig i den nye landbruksmeldingen å legge til rette for økt rekruttering til økologisk landbruk.

8. Forskning og utvikling for det grønne skiftet må omfatte økologisk landbruk

Det grønne skiftet er en samlebetegnelse med gode muligheter for å utvikle blant annet et bærekraftig landbruk. Forskning og utvikling står sentralt for å få til den innovasjonen som er nødvendig for å realisere det grønne skiftet på en bærekraftig måte. Økologisk landbruk omfatter modeller med store potensialer for et bærekraftig grønt skifte. Forskning og utvikling med utgangspunkt i slike modeller kan få stor betydning for å realisere potensialene i økologisk jordbruk for det grønne skiftet.

Generelt ønsker Oikos – Økologisk Norge å anføre at det bør satses langt mer på utviklingen av økologisk produksjon. I europeisk sammenheng er Norge en sinke, og vi har mye å lære av utviklingen i andre land, slik som Danmark og Tyskland, selv om rammebetingelsene er til dels annerledes.

Oikos – Økologisk Norge er strategisk dialogpartner med Landbruks- og matdepartementet, ifølge samarbeidsavtale med departementet. Vi har bred kompetanse på området, stort nettverk og detaljert oversikt over mye av forskningen som vil være relevant å legge til grunn for den nye jordbruksmeldingen. En del av dette materialet har vi presentert i aktuelt saker på hjemmesiden vår www.oikos.no, som er lett søkbare via søkefunksjonen. Oikos – Økologisk Norge tilbyr seg å bistå Landbruks- og matdepartementet med informasjon og forsknings-dokumentasjon etter behov. Vi inviterer Landbruks- og matdepartementet til å ta kontakt om aktuelle punkter og vi bygger gjerne ut våre innspill i en dialog med departementet.

Med beste hilsen

Regine Andersen
Daglig leder